

MARAL OYUNU

Gəlin gələndə birinci kilimarası göstərilirdi, sonra maral oyunu oynanırdı. Oynuyuf qutarandan sonra maralı çıxarıl yerə qoyarlardı, camahat onun üstünə nəmər atardı. Keçmişdə maral fiquru oraxdan düzəldilərdi. Orağa qaşıxdan buynuz düzəldərdilər, üstünə qırmızı örtük atardılar.

Maral oyunu əfsanə deyil, olmuş hadisədən götürülüb. Bir bəy olur, bəyin də Sazağ addı bir çobanı olur. Sazağı havası da həmin çobanın adıynan bağıldı. Bəyin çox gözəl bir qızı olur. Çobannan bu qız bir-birini sevirilər. Bir gün bu oğlan meşədən bir maral balası tapır. Gəlir ki, maral ya tələyə düşüb, ya da ovçu atıbdı, ölüb, yanında balası məliyir. Balanı götürür, gətirir evə. Qoyun südüynən bəsdiyir. Bir az dirçələnənnən sonra bağışlıyır sevgilisinə. Nəhayət elə olur ki, qız maralı özünə örgədir, əldə yedizdirir, ona oynamağ örgədir. Qız toya gedəndə maral da düşürmüş bunun dalına, toya gedirmiş. Qız çıxıf oynuyanda maral da gəlif onnan oynuyurmuş. Qız bulax başına gedəndə çoban da gələmiş ora, maral da qızın dalınca gəlir axı. Çoban tütəkdə sazağı havası çalarmış, qız da oynuyarmış. Marala bu cür oynamağı örgədir.

Nəhayət, qızı istəmədiyi birinə zornan ərə vermək istiyillər. Toy başdanır. Oğlan evinin adamları gəlini aparmağa gələndə baxıllar ki, – bu örtük (maralın örtüyü – top.) həmin gəlinin gərdəyinin simvoludu, – gəlin özünü öldürüf. Aləm qarışır bir-birinə, toy dönür yasa. Aparıllar gəlini dəfn eliyillər. Aradan iki gün keçir, qarının evində şivən qopur. Qarının nəvəsi olan çoban da özünü ağacdən asıb öldürüf. Camahat yığışır, çobanı qızın yanında dəfn eliyillər. Axşamüstü baxıllar ki, maral yoxdu. Nə qədər axtarıllar, maralı tapmıllar. Səhər uşaqlar örüşə mal aparanda baxıllar ki, qəbirstannıxda nəsə qızartı var. Gedillər ki, maral iki qəbirin arasında yatıf. Hay salıllar, bütün kənd qəbirstannığa qaçır. Baxıllar ki, maral iki qəbirin arasında ölüf. Bax, maralın örtüyü həmin gəlinin gərdəyidi. Bir nəfər oraxdan maral fiquru düzəldir, həmin gəlinin gərdəyini də üstünə atır. Bunda məqsəd nə oluf? Yanı iki sevəni bir-birindən ayırmaq istəyənlərə görk olsun. Bu, nakam məhəbbətin simvoludu. Ay atalar, ay analar, sevgilini ayırmaq olmaz, istəklini ayırmaq olmaz. Bax bunu təbliğ edir.

Söylədi: Süleymanov Süleyman Mehralı oğlu, Kəlbəcər rayonu, Ağcakənd kəndi / Qarabağ: folklor da bir tarixdir, VIII kitab (Kəlbəcər rayonundan toplanmış folklor örnəkləri). Bakı, "Elm və təhsil", 2014.